

NSO-typing agrarische bedrijven 2020

Normen en uitgangspunten bij typing agrarische bedrijven in Nederland

Arjan Wisman

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

NSO-typering agrarische bedrijven 2020

Normen en uitgangspunten bij typering agrarische bedrijven in Nederland

Arjan Wisman

Dit onderzoek is uitgevoerd door Wageningen Economic Research in opdracht van en gesubsidieerd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, in het kader van de Wettelijke Onderzoekstaak onderzoeksthema 'Economische Informatievoorziening' (projectnummer WoT-06-001-014).

Wageningen Economic Research
Wageningen, januari 2021

NOTA
2021-012

Wisman, Arjan, 2020. *NSO-typing agrarische bedrijven 2020; Normen en uitgangspunten bij typing agrarische bedrijven in Nederland*. Wageningen, Wageningen Economic Research, Nota 2021-012. 40 blz.; 0 fig.; 5 tab.; 0 ref.

Deze publicatie is tot stand gekomen op basis van activiteiten die behoren tot de Wettelijke Onderzoekstaken. De uitvoering van deze taken wordt gecoördineerd door het 'Centrum voor Economische Informatievoorziening (CEI)'. Het CEI ziet toe op de onafhankelijkheid van de uitvoering en de borging van de kwaliteit.

Trefwoorden: Standaardopbrengst, SO, Standaard Verdien capaciteit, SVC, bedrijfsgrootte, bedrijfstype, bedrijfstypering, normen, NSO, land- en tuinbouw

Deze nota is gratis te downloaden op <https://doi.org/10.18174/537610> of op www.wur.nl/economic-research (onder Wageningen Economic Research publicaties).

© 2020 Wageningen Economic Research
Postbus 29703, 2502 LS Den Haag, T 070 335 83 30, E communications.ssg@wur.nl,
www.wur.nl/economic-research. Wageningen Economic Research is onderdeel van Wageningen University & Research.

Dit werk valt onder een Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel 4.0 Internationaal-licentie.

© Wageningen Economic Research, onderdeel van Stichting Wageningen Research, 2020
De gebruiker mag het werk kopiëren, verspreiden en doorgeven en afgeleide werken maken. Materiaal van derden waarvan in het werk gebruik is gemaakt en waarop intellectuele eigendomsrechten berusten, mogen niet zonder voorafgaande toestemming van derden gebruikt worden. De gebruiker dient bij het werk de door de maker of de licentiegever aangegeven naam te vermelden, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat zij daarmee instemmen met het werk van de gebruiker of het gebruik van het werk. De gebruiker mag het werk niet voor commerciële doeleinden gebruiken.

Wageningen Economic Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Wageningen Economic Research is ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Wageningen Economic Research Nota 2021-012 | Projectcode 2282800057

Foto omslag: Shutterstock

Erratum bij Nota 2021-012

8 april 2021

In publicatie 2021-012 zijn 10 wijzigingen doorgevoerd.

In Bijlage 1: Overzicht van rubrieken, normen, voorwaarden, codering en indelingen voor Landbouwtelling 2020

Blz 21: Aanpassing in kolom: SO, euro per eenheid

Product	aanpassing	er stond
Wortelpeterselie	31.700	14.300
Frisee (krulandijvie)	157.000	35.100
Losse/meervoudige slabladeren -overige	298.000	14.300
Enkelvoudige slabladeren	298.000	14.300

Blz 24: Aanpassing in kolom: SO, euro per eenheid

Paeonia (snijbloemen)	570.000	467.000
Tulipa (snijbloemen)	1.775.000	1.645.000

Blz 25: Aanpassing in kolom: SO, euro per eenheid

Hyacinthus orientalis (potplanten)	1.064.000	133.500
Dracaena Marginata (potplanten)	1.459.000	944.500

Blz 31: Aanpassing in kolom: SO, euro per eenheid

Lammeren (0-7 maanden)	45	95
------------------------	----	----

Blz 31: Aanpassing in kolom: voorwaarden

Overige geiten vrouwelijk (1 jaar of ouder)	vw geit	geit
---	---------	------

Inhoud

	Erratum bij Nota 2021-012	3
1	Inleiding	7
2	Standaardopbrengst (SO)	8
	2.1 SO-norm per product	8
	2.2 SO: omvang van een bedrijf	9
3	NSO-bedrijfstypen	10
4	Standaard Verdien capaciteit (SVC)	12
	4.1 Inleiding en definities	12
	4.2 Grootteklasse SVC	13
5	Gebruik van de gegevens	15
	Bijlage 1 Overzicht van rubrieken, normen, voorwaarden a), coderingen en indelingen voor Landbouwtelling 2020	16
	Bijlage 2 Toelichting bij gebruik van de normen en indelingen	33
	Bijlage 3 Verklarende woordenlijst	34
	Bijlage 4 Belangrijkste wijzigingen in 2020	36
	Bijlage 5 Schematisch overzicht opbrengst, kosten en resultaat	37
	Bijlage 6 Lijst van projectmedewerkers	39

1 Inleiding

Bedrijfstypering

Binnen de agrarische sector komen verschillende typen bedrijven voor met zeer uiteenlopende productiestructuren en -systemen. Om de structurele kenmerken en de economische resultaten gemakkelijker te kunnen vergelijken, beschrijven en analyseren, is een eenduidige, homogene classificatie van landbouwbedrijven noodzakelijk.

Die classificatie, gebaseerd op economische normen, is in Europees verband in de jaren tachtig ontwikkeld en sindsdien enkele malen aangepast. De actuele documentatie van de Europese Commissie is opgenomen in het *Typology Handbook* (RI/CC 1500 rev 5).¹ Het onderhoud van de typering en de normen in Nederland wordt gecoördineerd door het Centrum voor Economische Informatievoorziening (CEI) en uitgevoerd door Wageningen Economic Research.

Nederlandse variant

Bij elk van de aanpassingen is door Nederland gekozen om een eigen variant te gebruiken waarin meer recht wordt gedaan aan specifiek Nederlandse agrarische producten, zoals zetmeelaardappelen, bloembollen en blank kalfsvlees. De besluitvorming over die Nederlandse variant vond plaats in overleg met het toenmalige ministerie van Economische Zaken, het CBS en Wageningen Economic Research.

Tot en met 2009 werd voor de Nederlandse variant het brutostandaardsaldo (bss), de Nederlandse grootte-eenheid (nge) en de NEG-typering gebruikt. In 2010 zijn die criteria vervangen door de Standaardopbrengst (SO) en de NSO-typering. Een toelichting bij gebruikte terminologie is opgenomen in Bijlage 3.

Standaardopbrengst en Standaard Verdien capaciteit

In 2014 is voor de Nederlandse variant een nieuw kengetal geïntroduceerd: de Standaard Verdien capaciteit (SVC) van bedrijven. Dit kengetal sluit aan op de aanpassing naar SO, en is ontwikkeld in opdracht van het toenmalige ministerie van Economische Zaken, vanwege verschillen in marge tussen de sectoren. Met de SVC is de bedrijfsgrootte van bedrijven over bedrijfstypen heen meer gerelateerd aan arbeidsinzet en toegevoegde waarde dan bij de SO het geval is.

De typering is gekoppeld aan de Landbouwtelling. De normen worden berekend voor de categorieën dieren en gewassen die in de Landbouwtelling worden uitgevraagd. In 2020 zijn de normen opnieuw berekend naar het prijsniveau van 2017, waardoor de meeste normen zijn gewijzigd ten opzichte van 2019 (zie bijlagen 1 en 4).

Doel van het document

Het doel van dit document is inzicht verschaffen in de achtergronden, rekenschema's, indelingen en normen die bij de typering in gebruik zijn rond de Landbouwtelling van 2020. Achtereenvolgens komen in de volgende hoofdstukken de Standaardopbrengst (2), de NSO-typering (3), de Standaard Verdien capaciteit (4) en het gebruik van de gegevens (5) aan bod.

¹ https://circabc.europa.eu/ui/group/880bbb5b-abc9-4c4c-9259-5c58867c27f5/library/52e91dfc-7bac-4285-b990-559567ff0bf7?p=1&n=10&sort=modified_DESC

2 Standaardopbrengst (SO)

Vanaf 2010 is de Standaardopbrengst (SO) in gebruik als maatstaf om de omvang en specialisatiegraad van bedrijven vast te stellen. In databestanden als de Landbouwtelling en het Bedrijveninformatienet van Wageningen Economic Research zijn de wijzigingen teruggerekend vanaf het jaar 2000. Bij de Standaardopbrengst wordt onderscheid gemaakt tussen de Standaardopbrengst per agrarisch product (SO-norm per product) en de omvang van een bedrijf (Standaardopbrengst per bedrijf).

2.1 SO-norm per product

De SO-norm is een gestandaardiseerde opbrengst (in euro) per ha of per dier die met een gewas of diercategorie gemiddeld op jaarbasis wordt behaald. Opbrengsten uit bedrijfstoelagen en subsidies zijn niet in de norm meegenomen. Voor biologische productiemethoden worden dezelfde SO-normen gehanteerd als voor gangbare productiemethoden.

De SO-norm wordt vastgesteld voor elk agrarisch product dat in de Landbouwtelling wordt gevraagd. De agrarische producten van de Landbouwtelling van 2020, met hun nieuwe normen, voorwaarden en coderingen zijn opgenomen in Bijlage 1.

Vaststellen en gebruik van de SO-norm

De SO-normen zijn gebaseerd op genormaliseerde vijfjaargemiddelde opbrengsten. De normen worden door Wageningen Economic Research vastgesteld in elk jaar dat Eurostat de Farm Structure Survey (FSS) uitvoert. Tussentijds kunnen wijzigingen plaatsvinden door aanpassingen in de lijst van producten die in de Landbouwtelling worden gevraagd.

Voor de Landbouwtelling van 2020 worden de nieuwe normen van prijsniveau 2017 gebruikt. Alle normen zijn in 2020 herberekend. De nieuwe normen zijn gebaseerd op opbrengsten en prijzen uit de jaren 2015-2019 (Tabel 1). Een belangrijke bron bij het vaststellen van de normen is het Bedrijveninformatienet. Ook worden andere bronnen, zoals KWIN (zie Bijlage 3), gebruikt om de fysieke productie en prijzen per product vast te stellen. Voor een deel van de producten, met name de producten die niet vaak voorkomen, is geen (betrouwbare) informatie over opbrengsten per ha of prijzen per kg beschikbaar in genoemde bronnen. In die gevallen zijn gegevens gebruikt van min of meer vergelijkbare producten of gemiddelden van producten uit dezelfde categorie.

Tabel 1 SO-prijsniveau per Landbouwtellingsjaar

Landbouwtellingsjaar	SO-prijsniveau	Basisjaren voor SO-normen
2000-2009	SO-2004	2002-2006
2010-2012	SO-2007	2005-2009
2013-2015	SO-2010	2008-2012
2016-2019	SO-2013	2011-2015
2020-2022	SO-2017	2015-2019

2.2 SO: omvang van een bedrijf

De definitie van de Standaardopbrengst komt overeen met die van de Standard Output die vanaf 2010 in Europese statistieken (onder andere FSS en Farm Accountancy Data Network (FADN)) wordt gebruikt. Het is een bedrag in euro per bedrijf en staat voor een gestandaardiseerde opbrengst op jaarbasis.

De Standaardopbrengst (in euro per bedrijf), de totale bedrijfsomvang van een bedrijf, wordt berekend als sommatie van de totale SO van alle gewassen en dieren. In die totale bedrijfsomvang is dus geen rekening gehouden met opbrengsten uit bijvoorbeeld subsidies, bedrijfstoelagen en multifunctionele activiteiten.

Rond het meetellen van de SO van jonge dieren (kalveren, biggen, lammeren, geitjes) gelden enkele voorwaarden, omdat de opbrengst van die jonge dieren in de norm van de moederdieren is meegenomen (zie de toelichting in Bijlage 2).

De opbrengst van gewassen die op het eigen bedrijf worden geteeld en gebruikt, zoals gras en snijmais op een melkveebedrijf, worden in de totale SO meegenomen. In de werkelijke financiële opbrengsten van een bedrijf wordt het intern verkeer echter niet meegenomen. Ook dit leidt dus, net als bovenstaande punten, tot een verschil tussen de Standaardopbrengst en de werkelijke opbrengsten van een bedrijf. Tabel 2 toont een voorbeeldberekening van de vaststelling van de bedrijfsomvang in SO.

Tabel 2 Voorbeeldberekening a) voor bedrijfsomvang (SO) van een landbouwbedrijf

Rubriek	Aantal eenheden	SO-norm	Totaal SO
Melk- en kalfkoeien	100	3.360	336.000
Jongvee < 1 jaar, vrouwelijk	45	355	0 b)
Jongvee 1-2 jaar, vrouwelijk	40	505	20.200
Grasland, blijvend	50	1.180	59.000
Bieten, suiker	10	3.230	32.300
Totaal			447.500

a) Totaal SO = Aantal eenheden * SO-norm; b) voor deze rubriek gelden speciale voorwaarden, zie Bijlage 2.

3 NSO-bedrijfstypen

De specialisatiegraad van een bedrijf, het NSO-bedrijfstype, wordt berekend vanuit aandelen van Standaardopbrengsten (SO) per groep van producten in het totaal. Bij die groepering geldt in eerste instantie een indeling in vijf sectoren:

1. Akkerbouw
2. Tuinbouw
3. Blijvende teelten
4. Graasdieren
5. Hokdieren.

Afhankelijk van de aandelen van de SO van de groepen producten van het bedrijf wordt het NSO-hoofdtype vastgesteld. Voor elk van de vijf hierboven genoemde sectoren geldt dat als het aandeel groter is dan $2/3$, het dan een gespecialiseerd bedrijf is. Als geen van de individuele sectoren een groter aandeel heeft dan $2/3$, dan wordt het bedrijf ingedeeld bij één van de drie groepen gecombineerde bedrijven (zie Tabel 3, codenummers 6, 7 en 8)

Vanuit het schema in Tabel 3 volgt dat een bedrijf wel in één of meerdere sectoren actief kan zijn, maar dat het bedrijf altijd in slechts één bedrijfstype wordt ingedeeld. Dat betekent dat bijvoorbeeld 'bedrijven met vleesvarkens' niet altijd ook 'gespecialiseerde vleesvarkensbedrijven' zijn: ze vallen alleen onder de groep gespecialiseerde vleesvarkensbedrijven als meer dan $2/3$ van de SO afkomstig is van het product vleesvarkens.

De NSO-typering kent indelingen op twee verschillende niveaus, namelijk:

- Hoofdtype (1-cijfer), die een waarde kan hebben van 1 tot en met 9. Hierbij geldt dat een bedrijf met agrarische productie nooit in bedrijfstype 9 (niet-ingedeelde bedrijven) kan worden ingedeeld.
- Subtype (4-cijfers), waarin de hoofdtypen verder worden gespecificeerd. Het eerste cijfer komt daarbij altijd overeen met de code van het hoofdtype. Als het laatste cijfer een 0 is, komt de (formule van) de groepsindeling overeen met de driecijferige Europese typing, anders is het een Nederlandse aanpassing daarvan.

De coderingen en naamgevingen rond de NSO-typering zijn opgenomen in Tabel 3. Daar staan ook de voorwaarden, in de vorm van formules, die voor die typing gelden. Voor de betekenis van de coderingen in de formules in Tabel 3 wordt verwezen naar Bijlage 2. De gewassen en dieren die bij de codes horen zijn terug te vinden in Bijlage 1.

Tabel 3 NSO-typering, codes en naamgeving a)

Code	Omschrijving	Formule
1	Akkerbouwbedrijven	P1 > 2/3
1500	Graan-, olieaad- en eiwitgewasbedrijven	$P151 + P16 + 2.01.02 > 2/3$
1601	Zetmeelaardappelbedrijven	$N1601 > 1/3$
1602	Akkerbouwgroentebedrijven	$2.01.07.01.01 > 1/3$
1603	Akkerbouwbedrijven vooral voedergewassen	$FCP1 > 2/3$
1604	Overige akkerbouwbedrijven	Overige P1 > 2/3
2	Tuinbouwbedrijven	P2 > 2/3
2111	Glasgroentebedrijven	$N2111 > 2/3$
2121	Snijbloemenbedrijven	$N2121 > 2/3$
2122	Pot- en perkplantenbedrijven	$N2122 > 2/3$
2131	Overige glastuinbouwbedrijven	$N2111 + N2121 + N2122 + N2131 > 2/3$
2210	Opengrondsgroentebedrijven	$2.01.07.01.02 > 2/3$
2221	Bloembollenbedrijven	$N2221 > 2/3$
2310	Paddenstoelbedrijven	$2.06.01 > 2/3$
2320	Boomkwekerijbedrijven	$2.04.05 > 2/3$
2331	Overige tuinbouwbedrijven	Overige P2 > 2/3
3	Blijvendeteeltbedrijven	P3 > 2/3
3500	Wijngaardbedrijven	$2.04.04 > 2/3$
3610	Fruitbedrijven	$2.04.01.01.01 + 2.04.01.02 > 2/3$
3699	Overige blijvendeteeltbedrijven	Overige P3 > 2/3
4	Graasdierbedrijven	P4 > 2/3
4500	Melkveebedrijven	$3.02.06 > 3/4$ GL en GL > 1/10 P4
4611	Vleeskalverenbedrijven	$N4611 > 2/3$ GL en GL > 1/10 P4
4612	Overige rundveebedrijven	$P46 > 2/3$ GL en GL > 1/10 P4
4810	Schapebedrijven	$3.03.01 > 2/3$ GL en GL > 1/10 P4
4830	Geitenbedrijven	$3.03.02 > 2/3$ GL en GL > 1/10 P4
4841	Paard- en ponybedrijven	$3.01 > 2/3$ GL en GL > 1/10 P4
4842	Graasdierbedrijven vooral voedergewassen	$FCP4 > 2/3$
4843	Overige graasdierbedrijven	Overige P4 > 2/3
5	Hokdierbedrijven	P5 > 2/3
5111	Fokzeugenbedrijven	$N5111 > 2/3$
5121	Vleesvarkensbedrijven	$N5121 > 2/3$
5131	Overige varkensbedrijven	$N5111 + N5121 > 2/3$
5211	Leghenbedrijven voor consumptie-eieren	$N5211 > 2/3$
5221	Vleeskuikenbedrijven	$3.05.01 > 2/3$
5231	Overige pluimveebedrijven	$P52 > 2/3$
5301	Overige hokdierbedrijven	Overige P5 > 2/3
6	Gewascombinaties	P1+P2+P3 > 2/3
6100	Gewascombinaties	$P1+P2+P3 > 2/3$
7	Veeteeltcombinaties	P4+P5 > 2/3
7300	Veeteeltcombinaties, vooral graasdieren	$P4 > P5$
7400	Veeteeltcombinaties, vooral hokdieren	$P4 \leq P5$
8	Gewas-/veecombinaties	Overige SO > 0
8300	Akkerbouw-/graasdiercombinaties	$P1 > 1/3$ en $P4 > 1/3$
8400	Overige gewas-/veecombinaties	Overige
9	Niet-ingedeelde bedrijven	SO = 0
9000	Niet-ingedeelde bedrijven	SO = 0

a) De gewassen en dieren die bij de codes horen zijn terug te vinden in Bijlage 1; de betekenis van de coderingen in de formules in Bijlage 2.

4 Standaard Verdien capaciteit (SVC)

4.1 Inleiding en definities

De bedrijfsomvang in SO is over bedrijfstypen heen niet altijd even sterk gerelateerd met de arbeidsinzet of met de toegevoegde waarde. Op een akkerbouwbedrijf blijft bijvoorbeeld van 100.000 euro opbrengsten gemiddeld veel meer toegevoegde waarde over dan op een vleesvarkensbedrijf (respectievelijk circa 33% en circa 11%), doordat in de varkenshouderij de toegerekende kosten (vooral veevoer) relatief hoog zijn. Met het kengetal Standaard Verdien capaciteit (SVC) wordt daarmee rekening gehouden. Voor vergelijking van bedrijven uit verschillende sectoren op basis van schaalgrootte naar arbeidsbehoefte of toegevoegde waarde is de omvang in SVC beter te gebruiken dan de omvang in SO, dat wordt hieronder uitgelegd. In Bijlage 5 worden de genoemde economische kengetallen en hun relaties via twee rekenschema's in beeld gebracht.

De SVC geeft een beeld van de vergoeding voor de inzet van arbeid en kapitaal die een bedrijf op basis van standaarden gemiddeld in een jaar behaalt met de agrarische productie, los van wie de arbeid of het kapitaal heeft geleverd. Opbrengsten uit bedrijfstoelagen, betaalrechten, subsidies of multifunctionele landbouw zijn daarin dan niet meegenomen. De werkelijk gerealiseerde toegevoegde waarde van een bedrijf zal vrijwel nooit gelijk zijn aan de berekende SVC, vanwege verschillen in prijsvorming, technisch resultaat, productbewerking, subsidies, intern verkeer of opbrengsten uit multifunctionele activiteiten in vergelijking tot de gebruikte standaarden.

De SVC van een bedrijf wordt berekend door de Standaardopbrengst van vastgestelde SO-groepen te vermenigvuldigen met de Verdiencoëfficiënt van die SO-groep. Die coëfficiënt geeft aan welk deel van de Standaardopbrengst (SO) gemiddeld als vergoeding voor arbeid en kapitaal resteert voor die specifieke groep van agrarische producten (SO-groep). De genoemde SO-groepen zijn ook in gebruik voor het vaststellen van het NSO-type (zie Tabel 3). In Tabel 4 is de verdiencoëfficiënt per SO-groep weergegeven voor gebruik bij de SO-normen die in 2020 geldig zijn.

De verdiencoëfficiënten, en daarmee ook de SVC, zijn in 2013 ontwikkeld en in 2014 voor het eerst beschikbaar gesteld.² Ze zijn alleen beschikbaar voor de Landbouwtellingen vanaf 2010. In 2017 zijn de schapen afgesplitst van de groep overige graasdieren en het overig pluimvee van de groep overige veehouderij. Daarmee zijn de uitkomsten voor bedrijven met die SO-groepen specifiek geworden. Vanaf 2018 zijn er geen wijzigingen in de methodiek geweest ten opzichte van 2017. In 2020 zijn de verdiencoëfficiënten en de SVC opnieuw berekend voor het prijsniveau van 2017.

² Walter van Everdingen, Harold van der Meulen, Hennie van der Veen en Hans Vrolijk, 2014. NSO-typering 2014; Typering van agrarische bedrijven in Nederland. Wageningen, LEI Wageningen UR (University & Research centre), LEI 14-046.

Tabel 4 Verdiencoëfficiënt per SO-groep, behorend bij SO-prijsniveau 2017

Code SO-groep	Omschrijving SO-groep	Verdiencoëfficiënt
P1	Akkerbouw	0,325
N2111	Glasgroenten	0,387
N2121	Glasbloemen	0,342
N2122	Pot- en perkplanten	0,378
N2131	Overig glastuinbouw	0,347
N2221	Bloembollen	0,405
2.01.07.01.02	Opengrondsgroenten	0,386
2.04.05	Boomkwekerij	0,250
2.06.01	Paddenstoelen	0,216
Overig P2	Overig tuinbouw (P2 exclusief hierboven genoemd)	0,167
P3	Blijvende teelt	0,406
P45-bewerking a)	Rundvee, exclusief vleeskalveren en vleesvee > 1 jaar	0,209
N4611 a)	Vleeskalveren	0,072
3.03.02 a)	Geiten	0,344
3.03.01 a)	Schapen	0,055
Overig P4 a)	Overige graasdieren (GL, exclusief hierboven genoemd)	0,050
N5111	Fokvarkens	0,196
N5121	Vleesvarkens	0,110
N5211	Leghennen, exclusief moederdieren	0,145
3.05.01	Vleeskuikens	0,108
Overig P52	Overig pluimvee (P52, exclusief hierboven genoemd)	0,127
Overig P5	Overige veehouderij (P5, exclusief hierboven genoemd)	0,150

a) De SO van FCP4 wordt evenredig verdeeld over de vijf genoemde SO-groepen.

In Tabel 5 is voor twee voorbeeldbedrijven met akkerbouw en vleesvarkens het resultaat van de SO- en SVC-berekening gegeven. Beide bedrijven hebben een totale omvang van 300.000 euro SO, maar bedrijf 1 heeft vooral SO uit akkerbouw en bedrijf 2 vooral uit vleesvarkens. Doordat de verdiencoëfficiënt van akkerbouw hoger is dan van vleesvarkens, is de totale SVC van bedrijf 1 bijna tweemaal hoger dan van bedrijf 2. Bedrijf 1 zal normaal gesproken dus een hogere toegevoegde waarde opleveren en meer inzet van arbeid en/of kapitaal vragen dan bedrijf 2.

Tabel 5 Voorbeeldberekening van de SVC van twee landbouwbedrijven met akkerbouw en varkens

SO-groep	Verdiencoëfficiënt	Bedrijf 1		Bedrijf 2	
		SO	SVC	SO	SVC
Akkerbouw	0,325	250.000	81.250	50.000	16.250
Vleesvarkens	0,11	50.000	5.500	250.000	27.500
Totaal		300.000	86.750	300.000	43.750

4.2 Grootteklasse SVC

Voor gebruik van de SVC zijn 'standaardgrootteklassen' vastgesteld om bedrijven in te delen. De gehanteerde grenzen van die klassen zijn gebaseerd op de gemiddelde gerealiseerde verhouding van de SVC per arbeidskracht (zoals uit de Landbouwtelling naar voren komt) en zijn dus gebaseerd op een gemiddeld-efficiënte arbeidsinzet. De werkelijke arbeidsinzet van een individueel agrarisch bedrijf hangt onder andere af van de efficiëntie van de arbeidsinzet, de mate van mechanisering en de multifunctionele activiteiten. Omdat de werkelijke toegevoegde waarde van een bedrijf af kan wijken van de norm is het mogelijk dat de omschrijving bij de grootteklasse niet van toepassing is op elk individuele bedrijf. De uitkomsten moeten dan ook vooral als een (globale) richtlijn worden gezien.

Er zijn 5 klassen gedefinieerd op basis van het bedrag aan SVC:

1. < 25.000 euro: *zeer kleine bedrijven*
Deze bedrijven vragen voor de agrarische activiteit volgens de in gebruik zijnde standaarden een arbeidsinzet van maximaal 0,75 arbeidsjaareenheden (aje), tenzij de arbeid duidelijk minder efficiënt of tegen een lagere vergoeding dan gemiddeld wordt ingezet.
2. 25.000-60.000 euro: *kleine bedrijven*
Deze bedrijven vragen voor de agrarische activiteit volgens de in gebruik zijnde standaarden een arbeidsinzet van 0,75 tot maximaal 1,5 aje, afhankelijk van de mate van automatisering en de efficiëntie waarmee de arbeid kan worden ingezet.
3. 60.000-100.000 euro: *middelgrote bedrijven*
Deze bedrijven zijn van dusdanige omvang dat voor ongeveer 1,5 tot 2,5 aje een gemiddelde vergoeding (toegevoegde waarde) kan worden gerealiseerd.
4. 100.000-250.000 euro: *grote bedrijven*
Deze bedrijven zijn van dusdanige omvang dat voor ongeveer 2,5 tot 5 aje een gemiddelde toegevoegde waarde kan worden gerealiseerd.
5. \geq 250.000 euro: *zeer grote bedrijven*
Deze bedrijven kunnen aan meer dan 5 aje arbeid bieden tegen een gemiddelde vergoeding.

De indeling en naamgeving van de grootteklassen is mede gekozen vanuit meerdere vragen over de volwaardigheid van bedrijven, en is gebaseerd op de verdeling van bedrijven in de totale populatie van land- en tuinbouwbedrijven. Voor 2019 geldt bijvoorbeeld dat van de 53.233 bedrijven ongeveer 35% als zeer klein moet worden beschouwd en ongeveer 9% als zeer groot. Tussen de agrarische bedrijfstypen bestaan grote verschillen in verdeling van bedrijven over de grootteklassen. Van de akkerbouwbedrijven valt in 2019 de helft in de groep zeer kleine bedrijven en minder dan 5% bij de zeer grote bedrijven, terwijl dat bij de glastuinbouwbedrijven juist andersom is. Ook in vergelijking met bedrijven uit andere (niet-agrarische) sectoren kan het zijn dat een bedrijf met 6 werknemers niet als 'zeer groot' wordt beoordeeld, maar bijvoorbeeld als 'klein' wordt gezien.

5 Gebruik van de gegevens

Het primaire doel van de classificaties rond de SO is gebruik in statistiek en onderzoek. De bedrijfsomvang in Standaardopbrengst (SO) en het NSO-bedrijfstype wordt voor alle landbouwbedrijven in Nederland door het CBS berekend. Het CBS gebruikt daarvoor de gegevens van bedrijven uit de Landbouwtelling, de door Wageningen Economic Research berekende SO-normen en het in dit document beschreven rekenschema. CBS stelt de informatie beschikbaar voor onderzoek, in bestanden die op de Landbouwtelling gebaseerd zijn. Ook gebruikt CBS de uitkomsten in de statistieken over de landbouw die via hun website www.cbs.nl worden ontsloten.

Wageningen Economic Research biedt via internet een rekenmodule aan, waarmee gebruikers zelf bedrijfsomvang en -type van een bedrijf kunnen berekenen, door de arealen van gewassen en aantallen aanwezige dieren in te vullen van de rekenmodule.³

Ook buiten statistiek en onderzoek wordt gebruikgemaakt van de classificaties. In diverse regelgevingen wordt bijvoorbeeld verwezen naar volwaardigheid van bedrijven of naar volwaardige arbeidskrachten. Vaak wordt dat gekoppeld aan de bedrijfsomvang van bedrijven, waarbij soms nog de oude Nederlandse grootte-eenheden (nge) als maatstaf worden genomen en soms de Standaardopbrengst (SO), als vervanger van de oude nge met prijspeil 2004. Met de introductie van de SVC ligt het voor de hand om in dergelijke regelgeving meer op dat kengetal te focussen dan op de SO. Volwaardigheid gaat immers meer over arbeidsinzet of toegevoegde waarde dan over omzet.

Het gebruik van de normen bij deze toepassingen is uiteraard de verantwoordelijkheid van de regelgevers. Ook bij gebruik van de SVC geldt dat het gebruik als indicator voor volwaardigheid van bedrijven vooral indicatief is, want door de gehanteerde uitgangspunten bij de vaststelling van de normen of door een specifieke bedrijfssituatie kan het resultaat van een bedrijf afwijken van de standaarden.

³ www.wecr.wur.nl/neg

Bijlage 1 Overzicht van rubrieken, normen, voorwaarden a), coderingen en indelingen voor Landbouwtelling 2020

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
Granen										
2.01.01.01	Wintertarwe		ha	1.920		P1	P15	P151		
2.01.01.01	Zomertarwe		ha	1.670		P1	P15	P151		
2.01.01.03	Rogge (geen snijrogge)		ha	860		P1	P15	P151		
2.01.01.04	Wintergerst		ha	1.560		P1	P15	P151		
2.01.01.04	Zomergerst		ha	1.470		P1	P15	P151		
2.01.01.05	Haver		ha	1.260		P1	P15	P151		
2.01.01.06	Korrelmais		ha	1.900		P1	P15	P151		
2.01.01.06	Corn cob mix		ha	1.640		P1	P15	P151		
2.01.01.07	Wilde rijst	ja	ha	1.670		P1	P15	P151		
2.01.01.99	Franse boekweit		ha	1.670		P1	P15	P151		
2.01.01.99	Spelt		ha	1.710		P1	P15	P151		
2.01.01.99	Teff		ha	1.670		P1	P15	P151		
2.01.01.99	Triticale		ha	1.140		P1	P15	P151		
2.01.01.99	Kanariezaad		ha	1.670		P1	P15	P151		
2.01.01.99	Naalbaar (setaria)		ha	1.670		P1	P15	P151		
2.01.01.99	Quinoa		ha	4.030		P1	P15	P151		
2.01.01.99	Granen, overig		ha	1.670		P1	P15	P151		
Eiwithoudende gewassen										
2.01.02.01	Erwten (droog te oogsten)		ha	955		P1				
2.01.02.01	Kapucijners en grauwe erwten		ha	1.690		P1				
2.01.02.01	Niet-bittere lupinen		ha	1.150		P1				
2.01.02.01	Veldbonen (onder andere duiven-, paarden-, wierbonen)		ha	815		P1				
2.01.02.02	Bruine bonen		ha	2.000		P1				
2.01.02.02	Tuinbonen (droog te oogsten)		ha	2.070		P1				

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Codings				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
Aardappelen										
2.01.03	Aardappelen, consumptie		ha	7.410		P1	P17			
2.01.03	Aardappelen, poot NAK		ha	11.100		P1	P17			
2.01.03	Aardappelen, poot TBM		ha	5.230		P1	P17			N1601
2.01.03	Aardappelen, zetmeel		ha	3.340		P1	P17			N1601
Bieten										
2.01.04	Suikerbieten		ha	3.230		P1	P17			
2.01.05	Aardperen		ha	4.360		FC				FC17
2.01.05	Voederbieten		ha	3.590		FC				FC17
Hop										
2.01.06.02	Hop		ha	4.360		P1				
Oliehoudende gewassen										
2.01.06.04	Koolzaad, winter		ha	1.540		P1	P16			
2.01.06.04	Koolzaad, zomer		ha	1.320		P1	P16			
2.01.06.04	Raapzaad		ha	1.540		P1	P16			
2.01.06.05	Zonnebloemen		ha	1.540		P1	P16			
2.01.06.06	Sojabonen		ha	1.270		P1	P16			
2.01.06.07	Lijnzaad niet van vezelvlas		ha	1.360		P1	P16			
2.01.06.08	Blauwmaanzaad		ha	1.810		P1	P16			
2.01.06.08	Niger		ha	1.540		P1	P16			
Industriegewassen										
2.01.06.09	Vezelvlas		ha	2.080		P1				
2.01.06.10	Vezelhennep		ha	1020		P1				
2.01.06.12	Karwijzaad, oogst dit jaar		ha	1.860		P1				
2.01.06.12	Valeriaan, productie		ha	20.700		P1				
2.01.06.12	Lavas (maggiplant), productie		ha	20.700		P1				
2.01.06.12	Angelica, productie		ha	20.700		P1				
2.01.06.12	Peterselie, productie		ha	20.700		P1				
2.01.06.12	Wilde marjolein (oregano), productie		ha	20.700		P1				
2.01.06.12	Echinacea (zonnehoed), productie		ha	20.700		P1				
2.01.06.12	Overige kruiden, productie		ha	20.700		P1				
2.01.06.99	Cichorei		ha	3.910		P1				

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
Groenten open grond										
2.01.07.01.01	Boerenkool, productie		ha	12.100		P1				
2.01.07.01.01	Erwten: groen te oogsten		ha	2.430		P1				
2.01.07.01.01	Knolselderij, productie		ha	7.760		P1				
2.01.07.01.01	Koolraap, productie		ha	3.030		P1				
2.01.07.01.01	Krotten/rode bieten, productie		ha	10.400		P1				
2.01.07.01.01	Poot- en plantuien (1 ^e jaars)		ha	7.310		P1				
2.01.07.01.01	Poot- en plantuien (2 ^e jaars)		ha	7.790		P1				
2.01.07.01.01	Sjalotten		ha	7.630		P1				
2.01.07.01.01	Schorseneren, productie		ha	4.610		P1				
2.01.07.01.01	Spinazie, productie		ha	1.580		P1				
2.01.07.01.01	Stamsperziebonen (=stamslabonen), productie		ha	2.230		P1				
2.01.07.01.01	Suikermais		ha	3.580		P1				
2.01.07.01.01	Tuinbonen (groen te oogsten)		ha	2.590		P1				
2.01.07.01.01	Waspeen, productie		ha	5.050		P1				
2.01.07.01.01	Winterpeen, productie		ha	10.700		P1				
2.01.07.01.01	Witlofwortel, productie		ha	6.080		P1				
2.01.07.01.01	Zaai-uien		ha	7.800		P1				
2.01.07.01.01	Zilveruitjes		ha	8.520		P1				
Groenten volle grond										
2.01.07.01.02	Aardbeien open grond, vermeerdering		ha	107.000		P2				
2.01.07.01.02	Aardbeien open grond, wachtbed		ha	42.600		P2				
2.01.07.01.02	Aardbeien open grond, productie		ha	49.100		P2				
2.01.07.01.02	Aardbeien op stellingen, vermeerdering		ha	148.000		P2				
2.01.07.01.02	Aardbeien op stellingen, wachtbed		ha	55.500		P2				
2.01.07.01.02	Aardbeien op stellingen, productie		ha	83.300		P2				
2.01.07.01.02	Andijvie, productie		ha	33.900		P2				
2.01.07.01.02	Asperges, oppervlakte die nog geen productie oplevert		ha	7.200		P2				
2.01.07.01.02	Asperges, oppervlakte die productie oplevert		ha	11.700		P2				
2.01.07.01.02	Augurk, productie		ha	19.100		P2				
2.01.07.01.02	Bloemkool, winter, productie		ha	13.800		P2				
2.01.07.01.02	Bloemkool, zomer, productie		ha	13.800		P2				
2.01.07.01.02	Bospeen, productie		ha	20.000		P2				

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
2.01.07.01.02	Broccoli, productie		ha	13.700		P2				
2.01.07.01.02	Chinese kool, productie		ha	16.700		P2				
2.01.07.01.02	Courgette, productie		ha	38.200		P2				
2.01.07.01.02	Knolvenkel/venkel, productie		ha	24.600		P2				
2.01.07.01.02	Komkommer, productie		ha	13.700		P2				
2.01.07.01.02	Koolrabi, productie		ha	18.100		P2				
2.01.07.01.02	Meloen, productie		ha	14.300		P2				
2.01.07.01.02	Paksoi, productie		ha	23.200		P2				
2.01.07.01.02	Peulen, productie		ha	14.300		P2				
2.01.07.01.02	Pompoen, productie		ha	5.800		P2				
2.01.07.01.02	Prei, winter, productie		ha	21.000		P2				
2.01.07.01.02	Prei, zomer, productie		ha	18.400		P2				
2.01.07.01.02	Pronkbonen, productie		ha	14.300		P2				
2.01.07.01.02	Raapstelen, productie		ha	14.300		P2				
2.01.07.01.02	Rabarber, productie		ha	17.200		P2				
2.01.07.01.02	Radijs, productie		ha	24.000		P2				
2.01.07.01.02	Rodekool, productie		ha	20.300		P2				
2.01.07.01.02	Savooiekool, productie		ha	12.800		P2				
2.01.07.01.02	Selderij, bleek- en groen-, productie		ha	14.200		P2				
2.01.07.01.02	Sla, ijsberg-, productie		ha	18.200		P2				
2.01.07.01.02	Sla, radicchio rosso, productie		ha	23.900		P2				
2.01.07.01.02	Sla, overig, productie		ha	24.700		P2				
2.01.07.01.02	Spitskool, productie		ha	9.500		P2				
2.01.07.01.02	Spruitkool/spruitjes, productie		ha	12.400		P2				
2.01.07.01.02	Stoksnijbonen en stokslabonen, productie		ha	14.300		P2				
2.01.07.01.02	Witte kool, productie		ha	15.600		P2				
2.01.07.01.02	Overige niet genoemde bladgewassen, productie		ha	14.300		P2				
2.01.07.01.02	Overige niet genoemde groenten, productie		ha	14.300		P2				
2.01.07.01.02	Pastinaak, productie		ha	14.300		P2				
2.01.07.01.02	Aardbeien open grond, zaden en opkweekmateriaal		ha	107.000		P2				
2.01.07.01.02	Aardbeien op stellingen, zaden en opkweekmateriaal		ha	148.000		P2				
2.01.07.01.02	Andijvie, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Asperges, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
2.01.07.01.02	Augurk, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Bloemkool, winter, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Bloemkool, zomer, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Bospeen, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Broccoli, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Chinese kool, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Courgette, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Knolvenkel/venkel, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Komkommer, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Koolrabi, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Meloen, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Paksoi, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Peulen, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Pompoen, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Prei, winter, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Prei, zomer, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Pronkbonen, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Raapstelen, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Rabarber, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Radijs, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Rodekool, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Savooiekool, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Selderij, bleek- en groen-, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Sla, ijsberg-, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Sla, radicchio rosso, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Sla, overig, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Spitskool, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Spruitkool/spruitjes, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Stoksnijbonen en stokslobonen, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Witte kool, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Overige niet genoemde bladgewassen, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Pastinaak, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Boerenkool, zaden en opkweekmateriaal		ha	41.600		P2				

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
2.01.07.01.02	Knolselderij, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Koolraap, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Krotten/rode bieten, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Valeriaan, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Lavas (maggiplant), zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Angelica, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Peterselie, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Wilde marjolein (oregano), zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Echinacea (zonnehoed), zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Overige kruiden, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Schorseneren, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Spinazie, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Stamsperziebonen (=stamslabonen), zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Waspeen, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Winterpeen, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Witlofwortel, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Overige niet genoemde groenten, zaden en opweekmateriaal		ha	41.600		P2				
2.01.07.01.02	Oppervlakte witlofwortelen voor trek van witlof		ha	20.600		P2				
2.01.07.01.02	Knoflook		ha	14.300		P2				
2.01.07.01.02	Wortelpeterselie		ha	31.700		P2				
	Groenten onder glas									
2.01.07.02	Aardbeien onder glas		ha	352.000		P2				N2111
2.01.07.02	Aardbeien in betreedbare plastic tunnels		ha	116.000		P2				N2111
2.01.07.02	Groenten onder glas: andijvie		ha	157.000		P2				N2111
2.01.07.02	Frisée (krulandijvie)		ha	157.000		P2				N2111
2.01.07.02	Aubergines		ha	485.500		P2				N2111
2.01.07.02	Groenten onder glas: courgette		ha	398.000		P2				N2111
2.01.07.02	Komkommers		ha	436.500		P2				N2111
2.01.07.02	Groenten onder glas: kropsla (alle sla in kropvorm)		ha	298.000		P2				N2111
2.01.07.02	Losse/meervoudige slabladeren-overig		ha	298.000		P2				N2111
2.01.07.02	Enkelvoudige slabladeren		ha	298.000		P2				N2111
2.01.07.02	Blokpaprika's, groen		ha	384.500		P2				N2111
2.01.07.02	Blokpaprika's, rood		ha	383.000		P2				N2111

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
2.01.07.02	Blokpaprika's, geel		ha	382.000		P2				N2111
2.01.07.02	Blokpaprika's oranje		ha	409.500		P2				N2111
2.01.07.02	Blokpaprika's, overige kleuren		ha	452.000		P2				N2111
2.01.07.02	Puntpaprika's		ha	414.000		P2				N2111
2.01.07.02	Zoete puntpaprika's		ha	414.000		P2				N2111
2.01.07.02	Chilipepers		ha	425.500		P2				N2111
2.01.07.02	Groenten onder glas: radijs		ha	240.500		P2				N2111
2.01.07.02	Pruim cherrytomaten (los)		ha	552.500		P2				N2111
2.01.07.02	Pruim cherrytomaten (tros)		ha	520.500		P2				N2111
2.01.07.02	Ronde cherrytomaten (los)		ha	552.500		P2				N2111
2.01.07.02	Ronde cherrytomaten (tros)		ha	520.500		P2				N2111
2.01.07.02	Ronde tomaten (los)		ha	411.000		P2				N2111
2.01.07.02	Ronde tomaten (tros)		ha	463.500		P2				N2111
2.01.07.02	Pruim tomaten (los)		ha	410.500		P2				N2111
2.01.07.02	Pruim tomaten (tros)		ha	462.500		P2				N2111
2.01.07.02	Vleestomaten		ha	512.500		P2				N2111
2.01.07.02	Overige groenten (inclusief meloen)		ha	275.000		P2				N2111
2.01.07.02	Kruiden		ha	41.600		P2				N2111
2.01.07.02	Groentezaden onder glas		ha	214.000		P2				N2131
2.01.07.02	Opkweekmateriaal groenten		ha	712.000		P2				N2131
Bloembollen en bloemen open grond										
2.01.08.01	Amaryllis, bloembollen en -knollen		ha	208.000		P2				N2221
2.01.08.01	Dahlia, bloembollen en -knollen		ha	25.200		P2				N2221
2.01.08.01	Gladiool, bloembollen en -knollen		ha	25.200		P2				N2221
2.01.08.01	Hyacint, bloembollen en -knollen		ha	25.500		P2				N2221
2.01.08.01	Krokus, bloembollen en -knollen		ha	25.800		P2				N2221
2.01.08.01	Iris, bolvormend		ha	25.200		P2				N2221
2.01.08.01	Iris, rhizoomvormend		ha	25.200		P2				N2221
2.01.08.01	Lelie, bloembollen en -knollen		ha	37.800		P2				N2221
2.01.08.01	Narcis, bloembollen en -knollen		ha	22.000		P2				N2221
2.01.08.01	Tulp, bloembollen en -knollen		ha	27.600		P2				N2221
2.01.08.01	Zantedeschia, bloembollen en -knollen		ha	37.800		P2				N2221
2.01.08.01	Pioenroos, vermeerdering		ha	50.400		P2				N2221

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen					
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5	
2.01.08.01	Blauw druifje, bloembollen en -knollen		ha	31.000		P2					N2221
2.01.08.01	Sierui, bloembollen en -knollen		ha	20.800		P2					N2221
2.01.08.01	Kuifhyacint, bloembollen en -knollen		ha	25.500		P2					N2221
2.01.08.01	Overige bloemen, bloembollen en -knollen		ha	25.200		P2					N2221
2.01.08.01	Amaryllis, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Dahlia, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Gladiool, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Hyacint, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Iris, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Krokus, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Lelie, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Narcis, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Tulp, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Zantedeschia, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Chrysant, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Blauw druifje, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Sierui, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Kuifhyacint, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Pioenroos, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Overige bloemen, droogbloemen		ha	13.200		P2					
2.01.08.01	Chrysant, vermeerdering		ha	60.000		P2					
2.01.08.01	Amaryllis, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2					
2.01.08.01	Dahlia, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2					
2.01.08.01	Gladiool, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2					
2.01.08.01	Hyacint, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2					
2.01.08.01	Iris, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2					
2.01.08.01	Krokus, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2					
2.01.08.01	Lelie, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2					
2.01.08.01	Narcis, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2					
2.01.08.01	Tulp, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2					
2.01.08.01	Zantedeschia, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2					
2.01.08.01	Chrysant, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2					
2.01.08.01	Blauw druifje, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2					

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
2.01.08.01	Sierui, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2				
2.01.08.01	Kuifhyacint, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2				
2.01.08.01	Pioenroos, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2				
2.01.08.01	Overige bloemen, overige bloemkwekerijgewassen		ha	60.000		P2				
2.01.08.01	Snijgroen		ha	60.000		P2				
2.01.08.01	Adonis		ha	60.000		P2				
2.01.08.01	Goudsbloem		ha	60.000		P2				
2.01.08.01	Leeuwenbekjes		ha	60.000		P2				
2.01.08.01	Papaver		ha	60.000		P2				
2.01.08.01	Vergeet mij nietje		ha	60.000		P2				
2.01.08.01	Saffloer, bloemzaden		ha	60.000		P2				
2.01.08.01	Vrouwenmantel, bloemzaden		ha	60.000		P2				
2.01.08.01	Overige bloemzaden open grond		ha	60.000		P2				
Bloemen en planten onder glas										
2.01.08.02	Alstroemeria (snijbloemen)		ha	802.000		P2				N2121
2.01.08.02	Anjers (snijbloemen)		ha	609.000		P2				N2121
2.01.08.02	Anthurium (snijbloemen)		ha	437.500		P2				N2121
2.01.08.02	Chrysant (snijbloemen)		ha	822.500		P2				N2121
2.01.08.02	Curcuma (snijbloemen)		ha	572.500		P2				N2121
2.01.08.02	Eustoma russellianum (snijbloemen)		ha	2.021.000		P2				N2121
2.01.08.02	Freesia's (snijbloemen)		ha	704.000		P2				N2121
2.01.08.02	Gerbera's (snijbloemen)		ha	975.000		P2				N2121
2.01.08.02	Hippeastrum (snijbloemen)		ha	412.500		P2				N2121
2.01.08.02	Hydrangea macrophylla (snijbloemen)		ha	281.000		P2				N2121
2.01.08.02	Lelies (snijbloemen)		ha	1.033.000		P2				N2121
2.01.08.02	Orchideeën (snijbloemen)		ha	407.500		P2				N2121
2.01.08.02	Paeonia (snijbloemen)		ha	570.000		P2				N2121
2.01.08.02	Rozen (snijbloemen)		ha	1.304.000		P2				N2121
2.01.08.02	Tulipa (snijbloemen)		ha	1.775.000	tulp	P2				N2121
2.01.08.02	Overige snijbloemen		ha	437.000		P2				N2121
2.01.08.02	Tulpen gebroeid in afgelopen seizoen		1.000 stuks	132	vw_tulp	P2				N2121
2.01.08.02	Hyacinten gebroeid in afgelopen seizoen		1.000 stuks	303		P2				N2121
2.01.08.02	Narcisbollen gebroeid in afgelopen seizoen		kg	3,0		P2				N2121

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen					
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5	
2.01.08.02	Overige bollen gebroeid		kg	6,0		P2					N2121
2.01.08.02	Hippeastrum (potplanten) - Amaryllisbol		ha	307.500		P2					N2131
2.01.08.02	Anthurium (potplanten)		ha	521.500		P2					N2122
2.01.08.02	Chrysanthemum (potplanten)		ha	1.675.000		P2					N2122
2.01.08.02	Curcuma (potplanten)		ha	657.500		P2					N2122
2.01.08.02	Hyacinthus orientalis (potplanten)		ha	1.064.000		P2					N2122
2.01.08.02	Hydrangea macrophyllia (potplanten)		ha	1.458.000		P2					N2122
2.01.08.02	Kalanchoe Blossfeldiana (potplanten)		ha	1.080.000		P2					N2122
2.01.08.02	Phalaenopsis (potplanten)		ha	2.371.000		P2					N2122
2.01.08.02	Rosa (potplanten)		ha	1.259.000		P2					N2122
2.01.08.02	Overige potplanten voor de bloei		ha	871.500		P2					N2122
2.01.08.02	Dracaena marginata (potplanten)		ha	1.459.000		P2					N2122
2.01.08.02	Ficus Benjamina (potplanten)		ha	749.000		P2					N2122
2.01.08.02	Palmae (potplanten)		ha	1.080.000		P2					N2122
2.01.08.02	Overige potplanten voor het blad		ha	944.500		P2					N2122
2.01.08.02	Perkplanten		ha	600.000		P2					N2122
2.01.08.02	Overige bloemkwekerijgewassen onder glas		ha	354.000		P2					N2131
2.01.08.02	Opkweekmateriaal bloemkwekerijgewassen		ha	681.500		P2					N2131
2.01.08.02	Bloemzaden onder glas		ha	393.500		P2					N2131
Voedergewassen											
2.01.09.01	Tijdelijk grasland		ha	1.180		FC					
2.01.09.01	Rand, grenzend aan blijvend grasland of een blijvende teelt, hoofdzakelijk bestaand uit tijdelijk gras		ha	1.180		FC					
2.01.09.01	Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit tijdelijk gras		ha	1.180		FC					
2.01.09.01	Beemdlangbloem		ha	1.180		FC					
2.01.09.01	Engels raaigras		ha	1.180		FC					
2.01.09.01	Festulolium		ha	1.180		FC					
2.01.09.01	Italiaans raaigras		ha	1.180		FC					
2.01.09.01	Rietzwenkgras, industriegras		ha	1.180		FC					
2.01.09.01	Rietzwenkgras, anders dan voor industriegras		ha	1.180		FC					
2.01.09.01	Soedangras		ha	1.180		FC					
2.01.09.01	Timothee		ha	1.180		FC					
2.01.09.01	Veldbeemdgras		ha	1.180		FC					

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
2.01.09.01	Westerwolds raaigras		ha	1.180		FC				
2.01.09.01	Roodzwenkgras		ha	1.180		FC				
2.01.09.02.01	Snijmais		ha	1.470		FC				
2.01.09.02.01	Mais, energie		ha	1.170		FC				
2.01.09.02.01	Maiskolvensilage		ha	1.420		FC				
2.01.09.02.02	Bonte wikke		ha	1.180		FC				
2.01.09.02.02	Esparcette		ha	1.180		FC				
2.01.09.02.02	Klaver, alexandrijnse		ha	1.180		FC				
2.01.09.02.02	Klaver, incarnaat		ha	1.180		FC				
2.01.09.02.02	Rode klaver		ha	1.180		FC				
2.01.09.02.02	Rolklaver		ha	1.180		FC				
2.01.09.02.02	Klaver, perzische		ha	1.180		FC				
2.01.09.02.02	Klaver, witte		ha	1.180		FC				
2.01.09.02.02	Seradelle		ha	1.180		FC				
2.01.09.02.02	Voederwikke		ha	1.180		FC				
2.01.09.02.99	Luzerne		ha	980		FC				
	Overige akkerbouwgewassen									
2.01.10	Graszaad		ha	1.790		P1				
2.01.10	Klaverzaad		ha	2.090		P1				
2.01.11	Brandnetel		ha	4.360		P1				
2.01.11	Deder		ha	4.360		P1				
2.01.11	Facelia		ha	4.360		P1				
2.01.11	Graszoden		ha	5.060		P1				
2.01.11	Meekrap		ha	4.360		P1				
2.01.11	Miscanthus (olifantsgras)		ha	975		P1				
2.01.11	Spurrie		ha	4.360		P1				
2.01.11	Teunisbloem		ha	4.360		P1				
2.01.11	Agrarisch natuurmengsel		ha	4.360		P1				
2.01.11	Igniscum candy		ha	4.360		P1				
2.01.11	Zonnekroon		ha	4.360		P1				
2.01.11	Overige akkerbouwgewassen		ha	4.360		P1				
2.01.11	Drachtplanten		ha	0		P1				

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
Braak en grond zonder productie										
2.01.12.01	Tijdelijk onbetaalde grond, i.v.m. publieke werken		ha	0		P1				
2.01.12.01	Tijdelijk onbetaalde grond, anders dan voor publieke werken		ha	0		P1				
2.01.12.02	Bladkool		ha	0						
2.01.12.02	Bladraap		ha	0						
2.01.12.02	Bladrammenas		ha	0						
2.01.12.02	Ethiopische mosterd		ha	0						
2.01.12.02	Gele mosterd		ha	0						
2.01.12.02	Sarepta mosterd/caliente		ha	0						
2.01.12.02	Stoppelknollen		ha	0						
2.01.12.02	Zwarte mosterd		ha	0						
2.01.12.02	Japanse haver		ha	0						
2.01.12.02	Overige groenbemesters, niet-vlinderbloemige		ha	0						
2.01.12.02	Overige groenbemesters, vlinderbloemige		ha	0						
2.01.12.02	Aardappelen als bestrijdingsmaatregel, aardappelmoeheid: vanggewas		ha	0						
2.01.12.02	Raketblad (aaltjesvanggewas)		ha	0						
2.01.12.02	Tagetes erecta (afrikaantje)		ha	0						
2.01.12.02	Tagetes patula (afrikaantje)		ha	0						
2.01.12.02	Zwaardherik (aaltjesvanggewas)		ha	0						
2.01.12.02	Rand, grenzend aan blijvend grasland of een blijvende teelt, hoofdzakelijk bestaand uit een ander gewas dan gras		ha	0						
2.01.12.02	Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit een ander gewas dan gras. (EA: beheerd)		ha	0						
2.01.12.02	Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit een ander gewas dan gras. (EA: onbeheerd)		ha	0						
2.01.12.02	Onbetaalde grond vanwege een teeltverbod/ontheffing		ha	0						
2.01.12.02	Bufferstrook, rand (incl. eventuele oevervegetatie)		ha	0						
2.01.12.02	Rand, langs bosrand op landbouwgrond, geen landbouwproductie, grenzend aan eigen bouwland		ha	0						
Blijvend grasland										
2.03.01	Blijvend grasland		ha	1.180		FC				
2.03.01	Rand, grenzend aan blijvend gras of hoofdzakelijk bestaand uit blijvend gras		ha	1.180		FC				
2.03.01	Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit blijvend gras		ha	1.180		FC				

EU-code	Rubriek	Wijziging?	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
2.03.02	Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw		ha	350		FC				
	Pit- en steenvruchten									
2.04.01.01.01	Appelen, aanplant lopende seizoen		ha	19.400		P3				
2.04.01.01.01	Appelen, aanplant voorafgaand lopende seizoen		ha	19.400		P3				
2.04.01.01.01	Peren, aanplant lopende seizoen		ha	18.800		P3				
2.04.01.01.01	Peren, aanplant voorafgaand lopende seizoen		ha	18.800		P3				
2.04.01.01.01	Pruimen		ha	12.600		P3				
2.04.01.01.01	Zoete kersen		ha	31.500		P3				
2.04.01.01.01	Zure kersen - opbrengst voor verwerkende industrie		ha	5.710		P3				
2.04.01.01.01	Hoogstamboomgaard		ha	19.400		P3				
2.04.01.01.01	Overige pit- en steenvruchten		ha	31.500		P3				
	Overig fruit									
2.04.01.02	Blauwe bes		ha	64.400		P3				
2.04.01.02	Bramen		ha	184.500		P3				
2.04.01.02	Frambozen		ha	155.000		P3				
2.04.01.02	Rode bessen		ha	61.300		P3				
2.04.01.02	Zwarte bes - opbrengst voor verwerkende industrie		ha	3.100		P3				
2.04.01.02	Cranberry		ha	34.500		P3				
2.04.01.02	Overig kleinfruit (onder andere kruisbessen en kiwi's)		ha	34.500		P3				
	Noten									
2.04.01.03	Notenbomen		ha	41.600		P3				
	Druiven voor wijn									
2.04.04.02	Wijndruiven		ha	19.200		P3				
	Boomkwekerij									
2.04.05	Bos- en haagplanten, open grond		ha	27.500		P2				
2.04.05	Buxus, open grond		ha	55.000		P2				
2.04.05	Ericaceae, open grond		ha	55.000		P2				
2.04.05	Laanbomen/parkbomen, onderstammen, open grond		ha	27.500		P2				
2.04.05	Laanbomen/parkbomen, opzetters, open grond		ha	32.500		P2				
2.04.05	Laanbomen/parkbomen, spillen, open grond		ha	32.500		P2				
2.04.05	Rozenstruiken, open grond		ha	35.000		P2				
2.04.05	Sierconiferen, open grond		ha	40.000		P2				
2.04.05	Sierheesters en klimplanten, open grond		ha	55.000		P2				

EU-code	Rubriek	Wijziging?	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
2.04.05	Trek- en besheesters, open grond		ha	35.000		P2				
2.04.05	Vruchtbomen, moerbomen, open grond		ha	35.000		P2				
2.04.05	Vruchtbomen, onderstammen, open grond		ha	35.000		P2				
2.04.05	Vruchtbomen, overig, open grond		ha	35.000		P2				
2.04.05	Vaste planten, open grond		ha	67.500		P2				
2.04.05	Bos- en haagplanten, pot- en containerveld		ha	55.000		P2				
2.04.05	Buxus, pot- en containerveld		ha	125.000		P2				
2.04.05	Ericaceae, pot- en containerveld		ha	142.500		P2				
2.04.05	Laanbomen/parkbomen, onderstammen, pot- en containerveld		ha	122.500		P2				
2.04.05	Laanbomen/parkbomen, opzetters, pot- en containerveld		ha	122.500		P2				
2.04.05	Laanbomen/parkbomen, spillen, pot- en containerveld		ha	122.500		P2				
2.04.05	Rozenstruiken, pot- en containerveld		ha	122.500		P2				
2.04.05	Sierconiferen, pot- en containerveld		ha	132.500		P2				
2.04.05	Sierheesters en klimplanten, pot- en containerveld		ha	145.000		P2				
2.04.05	Trek- en besheesters, pot- en containerveld		ha	147.500		P2				
2.04.05	Vruchtbomen, moerbomen, pot- en containerveld		ha	112.500		P2				
2.04.05	Vruchtbomen, onderstammen, pot- en containerveld		ha	112.500		P2				
2.04.05	Vruchtbomen, overig, pot- en containerveld		ha	112.500		P2				
2.04.05	Palmen, pot- en containerveld		ha	112.500		P2				
2.04.05	Vaste planten, pot- en containerveld		ha	142.500		P2				
2.04.05	Boomkwekerij/vaste planten, vermeerdering en/of aantrekking onder glas		ha	190.000		P2				
2.04.05	Boomkwekerij/vaste planten, volledige teelt onder glas		ha	500.000		P2				
	Kerstbomen									
2.04.06.01	Kerstbomen		ha	25.000		P3				
	Fruit onder glas									
2.04.07	Bramen onder glas		ha	149.500		P3				
2.04.07	Frambozen onder glas		ha	149.500		P3				
2.04.07	Aalbessen onder glas		ha	149.500		P3				
2.04.07	Overig fruit onder glas		ha	149.500		P3				
	Niet in gebruik									
2.05.01	Cultuurgrond niet in gebruik (exclusief braakland)		ha	0						

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
Bos										
2.05.02	Blijvend bos met herplantplicht		ha	0						
2.05.02	Bos zonder herplantplicht		ha	0						
2.05.02	Bos aangeplant in het kader van de set-aside regeling		ha	0						
2.05.02	Bos (SBL-regeling)		ha	0						
2.05.02	Woudbomen met korte omlooptijd (exclusief Wilgenhakhout)		ha	0						
2.05.02	Wilgenhakhout		ha	0						
Overige gronden										
2.05.03	Natuurterreinen (incl. heide)		ha	0						
2.05.03	Lisdodde	Ja	ha	0						
2.05.03	Riet	Ja	ha	0						
2.05.03	Azolla	Ja	ha	0						
2.05.03	Sloot, grenzend aan beheerde akkerrand		ha	0						
2.05.03	Grasland, natuurlijk, hoofdfunctie natuur		ha	0						
Paddenstoelen										
2.06.01	Champignons, met de hand geoogst		ha	3.859.000		P2				
2.06.01	Champignons, machinaal geoogst		ha	3.128.000		P2				
2.06.01	Substraatverbruik overige paddenstoelen vorig jaar		ton vers substraat	550		P2				
Paarden										
3.01	Fokpaarden jonger dan 3 jaar, stokmaat >= 1,57 m		dier	400		P4	GL			
3.01	Fokpaarden 3 jaar of ouder, stokmaat >= 1,57 m		dier	600		P4	GL			
3.01	Overige paarden jonger dan 3 jaar, stokmaat >= 1,57 m		dier	200		P4	GL			
3.01	Overige paarden 3 jaar of ouder, stokmaat >= 1,57 m		dier	300		P4	GL			
3.01	Pony's jonger dan 3 jaar, stokmaat < 1,57 m		dier	200		P4	GL			
3.01	Pony's 3 jaar of ouder, stokmaat < 1,57 m		dier	300		P4	GL			
3.01	Ezels, 6 maanden of ouder		dier	120		P4	GL			
Rundvee < 1 jaar										
3.02.01	Fokjongvee, < 1 jaar, vrouwelijk		dier	355	kalf	P4	GL	P46	P45	
3.02.01	Fokjongvee, < 1 jaar, mannelijk		dier	355	kalf	P4	GL	P46	P45	
3.02.01	Vleeskalveren voor de witvleesproductie		dier	905	kalf	P4	GL	P46	P45	N4611
3.02.01	Vleeskalveren voor de rosévvleesproductie		dier	870	kalf	P4	GL	P46	P45	N4611
3.02.01	Jongvee vleesproductie, < 1 jaar, vrouwelijk		dier	560	kalf	P4	GL	P46	P45	
3.02.01	Jongvee vleesproductie, < 1 jaar, mannelijk		dier	595	kalf	P4	GL	P46	P45	

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
Rundvee > 1 jaar										
3.02.02	Fokjongvee, 1-2 jaar, mannelijk		dier	1.350		P4	GL	P46		
3.02.02	Jongvee vleesproductie, 1-2 jaar, mannelijk		dier	595		P4	GL	P46		
3.02.03	Fokjongvee, 1-2 jaar, vrouwelijk		dier	505		P4	GL	P46	P45	
3.02.03	Jongvee vleesproductie, 1-2 jaar, vrouwelijk		dier	580		P4	GL	P46	P45	
3.02.04	Stieren 2 jaar of ouder		dier	605		P4	GL	P46		
3.02.05	Fokjongvee, > 2 jaar, vrouwelijk, niet gekalfd		dier	505		P4	GL	P46	P45	
3.02.05	Jongvee vleesproductie, > 2 jaar, vrouwelijk		dier	595		P4	GL	P46	P45	
Koeien										
3.02.06	Melk- en kalfkoeien		dier	3.360	vw_kalf	P4	GL	P46	P45	
3.02.99	Overige koeien (2 jaar of ouder)		dier	665	vw_kalf	P4	GL	P46		
Schapen										
3.03.01.01	Ooien, melkproductie, 7-12 maanden		dier	595	vw_lam	P4	GL			
3.03.01.01	Ooien, melkproductie, 12 maanden of ouder		dier	595	vw_lam	P4	GL			
3.03.01.01	Ooien, vleesproductie, 7-12 maanden		dier	160	vw_lam	P4	GL			
3.03.01.01	Ooien, vleesproductie, 12 maanden of ouder		dier	175	vw_lam	P4	GL			
3.03.01.99	Lammeren (0-7 maanden)		dier	45	lam	P4	GL			
3.03.01.99	Rammen, 7-12 maanden		dier	55	lam	P4	GL			
3.03.01.99	Rammen, 12 maanden of ouder		dier	195		P4	GL			
Geiten										
3.03.02.01	Melkgeiten, 7-12 maanden		dier	625	vw_geit	P4	GL			
3.03.02.01	Melkgeiten 1 jaar of ouder		dier	625	vw_geit	P4	GL			
3.03.02.01	Overige geiten vrouwelijk, 7-12 maanden		dier	115	vw_geit	P4	GL			
3.03.02.99	Overige geiten vrouwelijk, 1 jaar of ouder		dier	130	vw_geit	P4	GL			
3.03.02.99	Lammeren (0-7 maanden)		dier	95	geit	P4	GL			
3.03.02.99	Bokken, 7-12 maanden		dier	130	geit	P4	GL			
3.03.02.99	Bokken, 1 jaar of ouder		dier	130		P4	GL			
Varkens < 20 kg										
3.04.01	Biggen tot 20 kg nog bij de zeug		dier	0	big	P5	P51			N5121
3.04.01	Biggen tot 20 kg niet meer bij de zeug		dier	281	big	P5	P51			N5121

EU-code	Rubriek	Wijziging?-	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			Coderingen				
			Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde a)	1	2	3	4	5
Fokvarkens 50 kg of meer										
3.04.02	Nog nooit gedekte zeugen		dier	326		P5	P51			N5111
3.04.02	Gedekte zeugen niet eerder gebigd		dier	1.380	vw_big	P5	P51			N5111
3.04.02	Overige gedekte zeugen		dier	1.380	vw_big	P5	P51			N5111
3.04.02	Zeugen bij biggen		dier	1.380	vw_big	P5	P51			N5111
3.04.02	Overige guste zeugen		dier	1.380	vw_big	P5	P51			N5111
Overige varkens										
3.04.99	Vleesvarkens tot 50 kg		dier	281		P5	P51			N5121
3.04.99	Vleesvarkens 50 tot 80 kg		dier	281		P5	P51			N5121
3.04.99	Vleesvarkens 80 tot 110 kg		dier	281		P5	P51			N5121
3.04.99	Vleesvarkens 110 kg en zwaarder		dier	281		P5	P51			N5121
3.04.99	Opfokzeugen en beertjes tot 50 kg		dier	326		P5	P51			N5111
3.04.99	Nog niet dekrijpe fokberen, 50 kg of meer		dier	326		P5	P51			N5111
3.04.99	Dekrijpe fokberen, 50 kg of meer		dier	1.380		P5	P51			N5111
Vleeskuikens										
3.05.01	Vleeskuikens		100 dieren	1.510		P5	P52			
Leghennen										
3.05.02	Ouderdieren vleesrassen, jonger dan 20 weken		100 dieren	1.650		P5	P52			
3.05.02	Ouderdieren vleesrassen, 20 weken of ouder		100 dieren	2.770		P5	P52			
3.05.02	Leghennen, jonger dan 18 weken		100 dieren	900		P5	P52			
3.05.02	Leghennen, 18 weken tot 20 maanden		100 dieren	2.000		P5	P52			N5211
3.05.02	Leghennen, 20 maanden of ouder		100 dieren	2.000		P5	P52			N5211
3.05.02	Ouderdieren legrassen, jonger dan 18 weken		100 dieren	1.200		P5	P52			
3.05.02	Ouderdieren legrassen, ouder dan 18 weken		100 dieren	2.300		P5	P52			
Overig pluimvee										
3.05.03.01	Kalkoenen		100 dieren	4.540		P5	P52			
3.05.03.02	Eenden voor de vleesproductie, incl. ouderdieren		100 dieren	1.860		P5	P52			
3.05.03.03	Ganzen		100 dieren	1000		P5	P52			
3.05.03.99	Overig pluimvee		100 dieren	1000		P5	P52			
Overig vee										
3.06	Konijnen, voedsters		dier	120		P5				
3.20	Gespeende vleeskonijnen		dier	16		P5				
3.20	Nertsen (moederdieren)		dier	139		P5				

a) zie Bijlage 2 voor toelichting bij de codering van de voorwaarden; Zie Bijlage 4 voor toelichting bij de wijzigingen in 2020 ten opzichte van 2019.

Bijlage 2 Toelichting bij gebruik van de normen en indelingen

Toelichting bij de voorwaarden

- Aan de biggen (rubrieken met voorwaarde 'big') wordt alleen een norm toegekend als er geen zeugen zijn (rubrieken met voorwaarde 'vw_big'), omdat de opbrengst van die biggen in de opbrengst van de moederdieren is meegenomen.
- Aan de lammeren (rubrieken met voorwaarde 'lam') wordt alleen een norm toegekend als er geen oeien zijn (rubrieken met voorwaarde 'vw_lam'), omdat de opbrengst van die lammeren in de opbrengst van de moederdieren is meegenomen.
- Aan de jonge geiten (rubrieken met voorwaarde 'geit') wordt alleen een norm toegekend als er geen vrouwelijke geiten zijn (rubrieken met voorwaarde 'vw_geit'), omdat de opbrengst van die jonge geiten in de opbrengst van de moederdieren is meegenomen.
- Bij de kalveren jonger dan 1 jaar (rubrieken met voorwaarde 'kalf') wordt alleen een norm toegekend aan de dieren die er extra zijn ten opzichte van het totaal aantal koeien (rubrieken met voorwaarde 'vw_kalf'), omdat de opbrengst van die andere kalveren is meegenomen in de norm van de koeien.
- Aan het areaal tulp (rubriek met voorwaarde 'tulp') wordt alleen een norm toegekend als er geen aantallen gebroeide tulpen zijn (rubriek met voorwaarde 'vw_tulp'), omdat de opbrengst in dat aantal is meegenomen.

Toelichting bij de berekeningen en indelingen

- Grasland en voedergewassen (rubrieken met code FC) worden ingedeeld bij P1 als er geen graasdieren zijn (als $GL = 0$), anders bij P4.
- Als FC is ingedeeld bij P1, dan worden de rubrieken met code FC17 (voederbieten, aardperen) ook ingedeeld bij P17, anders niet.
- De omvang in SO per product wordt berekend door het aantal eenheden te vermenigvuldigen met de norm per eenheid, rekening houdend met de vermelde voorwaarden.
- De omvang in SO per productgroep wordt berekend door de SO van de producten die in de groep vallen te sommeren.
- De totale bedrijfsomvang in euro Standaardopbrengst (SO) wordt berekend als de sommatie van de SO van de groepen P1, P2, P3, P4 en P5; steeds rekening houdend met de genoemde voorwaarden.

Toelichting bij de coderingen

P1	Akkerbouwgewassen, inclusief voedergewassen voor verkoop
P15	Granen
P151	Granen, exclusief rijst
P16	Oliezaden
P17	Hakvruchten
FC	Voedergewassen (Fodder Crops)
FC17	Voedergewassen die ingedeeld worden bij hakvruchten
P2	Tuinbouwgewassen
P3	Blijvende teelten
P4	Graasdieren, inclusief voedergewassen voor eigen graasdieren
P45	Rundvee, inclusief jongvee, (voornamelijk) bestemd voor melkproductie
P46	Rundvee
GL	Graasdieren (grazing livestock)
P5	Hokdieren
P51	Varkens
P52	Pluimvee

N0000 Codering die gebruikt wordt voor indeling in de NSO-typen, waarbij het nummer [0000] overeenkomt met de code van het NSO-type.

Bijlage 3 Verklarende woordenlijst

Bedrijveninformatienet

Het Bedrijveninformatienet (informatienet) is een netwerk en database van bedrijven, gebaseerd op een aselechte steekproef uit de land- en tuinbouwbedrijven in Nederland, die tot doel heeft een representatief beeld te geven van bedrijfsuitkomsten en financiële positie, evenals van de factoren die hierop van invloed zijn. Vertrekpunt van de steekproef is de jaarlijkse CBS-Landbouwtelling. Het informatienet bestaat uit circa 1.500 steekproefbedrijven en representeert bijna 45.000 bedrijven die groter zijn dan 25.000 euro Standaardopbrengst (SO).

Brutostandaardsaldo (bss)

De bss was het in geldswaarde uitgedrukte gestandaardiseerde saldo van totaalopbrengst minus bepaalde bijbehorende specifieke kosten. De bss was de basis voor de vaststelling van de nge. Het kengetal is tot en met 2009 in gebruik geweest in statistieken en tot en met de Landbouwtelling van 2012 nog beschikbaar gesteld in de rekenmodule. Vanaf de Landbouwtelling van 2013 is dit kengetal niet meer beschikbaar.

KWIN

De publicaties Kwantitatieve Informatie (KWIN) zijn regelmatig verschijnende periodieken met actuele informatie over onder meer productie, prijzen van producten en productiemiddelen. De publicaties zijn samengesteld door Wageningen University & Research. Er is voor de vaststelling van SO-normen onder meer gebruik gemaakt van de meeste recente KWIN Glastuinbouw, KWIN Akkerbouw en KWIN Veehouderij.

Landbouwtelling

De Landbouwtelling is een structurenquête die onderdeel uitmaakt van de gecombineerde data inwinning (GDI) die door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) wordt uitgevoerd. Het CBS beschrijft met de ingewonnen gegevens de structuur (onder andere bedrijven, veestapel en gewassen) van agrarische bedrijven in Nederland en stelt informatie beschikbaar aan onderzoek en beleid. De doelpopulatie omvat agrarische bedrijven met meer dan 3.000 euro Standaardopbrengst (SO).

Nederlandse grootte-eenheid (nge)

De nge was een reële economische maatstaf die gebaseerd was op het brutostandaardsaldo. Het was een maat waarmee de economische omvang van agrarische activiteiten werd weergegeven. De nge werd berekend door de bss van de productie-eenheden te delen door een bepaalde deelfactor, die per jaar verschillend was. In 2012 was 1 nge = 1.400 euro bss. Het kengetal is tot en met 2009 in gebruik geweest in statistieken en tot en met de Landbouwtelling van 2012 nog beschikbaar gesteld in de rekenmodule. Vanaf de Landbouwtelling van 2013 is dit kengetal niet meer beschikbaar.

NEG-typing

De Nederlandse variant van de Europese bedrijfstyping die gebaseerd was op de bss en nge. Elk bedrijf met landbouwactiviteiten werd hiermee ingedeeld in één specifiek bedrijfstype. De indeling is in de landbouwstatistieken gebruik geweest van 1976 tot en met 2009. Tot en met de Landbouwtelling van 2012 is het kengetal nog beschikbaar gesteld in de rekenmodule. Voor de latere landbouwtellingsjaren is dit kengetal niet meer beschikbaar.

NSO-typing

De Nederlandse variant van de Europese bedrijfstyping die gebaseerd is op de Standaardopbrengst (SO). Elk bedrijf met landbouwactiviteiten wordt hiermee ingedeeld in één specifiek bedrijfstype. De indeling is in gebruik sinds 2010 en is teruggerekend in databestanden vanaf 2000.

SO-groep

Een groep van Landbouwtellingsrubrieken die samengenomen kunnen worden. Bijvoorbeeld wintertarwe, suikerbieten en aardappelen horen tot de SO-groep 'Akkerbouwgewassen', met de code 'P1'.

SO-norm

De norm die aangeeft hoeveel euro Standaardopbrengst op jaarbasis kan worden behaald per eenheid van een Landbouwtellingsrubriek (bijvoorbeeld per ha wintertarwe, per dier voor melkkoeien). Elke Landbouwtellingsrubriek heeft een eigen SO-norm per eenheid.

SO-prijsniveau

Het prijsniveau van het jaar waarop de SO-normen zijn gebaseerd. Bij elke herziening van deze normen wordt een nieuw vijfjaargemiddelde prijs gebruikt. Het middelste jaar daarvan wordt aangeduid als het prijsniveau. In 2020 wordt gewerkt met SO-prijsniveau 2017. De huidige normen zijn gebaseerd op de periode 2015-2019.

Standaardopbrengst (SO)

De Standaardopbrengst staat voor een gestandaardiseerd bedrag aan opbrengsten op jaarbasis. De totale bedrijfsomvang (in euro SO) van een bedrijf wordt berekend als sommatie van de totale SO van alle gewassen en dieren. In de totale bedrijfsomvang is geen rekening gehouden met opbrengsten uit subsidies, bedrijfstoelagen of multifunctionele activiteiten. Wel zijn de kosten voor het uitgangsmateriaal (dit geldt alleen voor dieren) in mindering gebracht op de opbrengsten.

Standaard Verdiencapaciteit (SVC)

De vergoeding (in euro per bedrijf) voor de inzet van arbeid en kapitaal die een bedrijf op basis van standaarden gemiddeld in een jaar behaalt met de agrarische productie, los van wie de arbeid of het kapitaal levert.

Verdiencoëfficiënt

De coëfficiënt die aangeeft welk deel van de Standaardopbrengst (SO) gemiddeld als vergoeding voor arbeid en kapitaal resteert voor een specifieke groep van agrarische producten (SO-groep).

Bijlage 4 Belangrijkste wijzigingen in 2020

SO-Normen

De SO-normen van 2020 zijn opnieuw berekend ten opzichte van 2019 in verband met verlegging van het basisjaar naar het prijsniveau van 2017. Deze verlegging vindt plaats in de jaren dat Eurostat een structuurtelling uitvoert. Die telling heeft een frequentie van drie keer per tien jaar. De volgende update staat gepland voor het jaar 2023.

Daarnaast zijn er wijzigingen als gevolg van aanpassingen in de rubrieken in de Landbouwtelling.

Landbouwtelling

Een klein aantal rubrieken in de Landbouwtelling van 2020 is nieuw ten opzichte van 2019. Er zijn vier nieuwe rubrieken bijgekomen: lisdodde, riet, azolla en wilde rijst. Die nieuwe rubrieken zijn in Bijlage 1 aangeduid met een 'Ja' in de derde kolom.

Leegstand

Bij een aantal rubrieken (vleeskalveren, vleesvarkens, pluimvee) wordt vanaf 2018 in geval van leegstand op het telmoment (1 april) zowel het aantal dieren als de bedrijfsgrootte in SO berekend op basis van het gemiddeld aantal dieren van vorig kalenderjaar.

NSO-typering

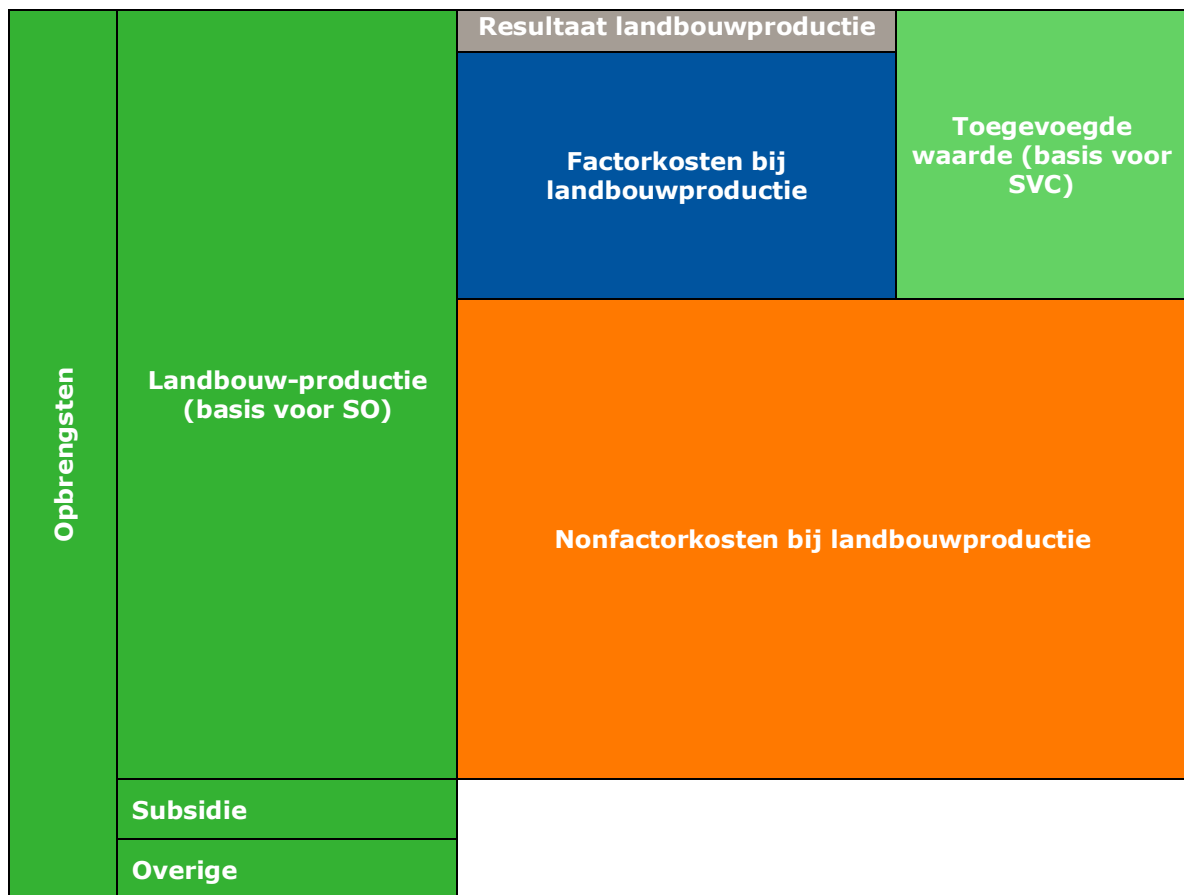
De rubriek 'Leghennen jonger dan 18 weken (incl. kuikens)' werd tot 2019 meegeteld onder N5211, waardoor bedrijven met alleen dieren uit die rubriek in het bedrijfstype 'leggenbedrijven voor consumptie-eieren' werden ingedeeld. Vanaf 2020 valt die rubriek niet meer onder N5211 maar onder P52, waardoor bedrijven met alleen die dieren bij 'Overige pluimveebedrijven' worden ingedeeld. De daadwerkelijke indeling van bedrijven hangt af van de verhoudingen in SO tussen de verschillende rubrieken. In 2019 hadden 100 leghennenbedrijven alleen jonge dieren, die vallen onder de nieuwe rekenregels onder overige pluimveebedrijven. Daarnaast waren er 33 die zowel jonge als productierijpe dieren hadden. Een deel daarvan valt nog steeds onder leghennenbedrijven, een ander deel onder overige pluimveebedrijven, afhankelijk van de verhouding tussen de jonge en productierijpe dieren.

Bijlage 5 Schematisch overzicht opbrengst, kosten en resultaat

Schema 1 Opbrengsten, kosten en resultaat op bedrijfsniveau

Opbrengsten	Saldo (basis voor nge)	Nettobedrijfsresultaat			Factorkosten	Netto toegevoegde waarde	
		Arbeid	Ondernemers				Nonfactorkosten
			Familie				
			Personeel				
		Rente en pacht	Eigen vermogen				
			Vreemd vermogen				
	Pacht						
	Afschrijvingen						
	Onderhoud, brandstoffen, energie, loonwerk, algemene kosten						
	Toegerekende kosten	Veevoer, diergezondheid					
Zaaizaad, pootgoed, meststoffen, gewasbescherming							
Overige toegerekende kosten							

Schema 2 Resultaat landbouwproductie ten behoeve van SO en SVC

Bijlage 6 Lijst van projectmedewerkers

Normen

De SO-normen zijn berekend door:

- Jan Benninga en Gerben Jukema; tuinbouw
- Jakob Jager; rundveehouderij en voedergewassen
- Ruud van der Meer; akkerbouw en fruit
- Pepijn Smit; boomkwekerij en kerstbomen
- Arjan Wisman; intensieve veehouderij

Standaard Verdien capaciteit

Bij de vaststelling van methodologie en bij berekenen van de verdiencoëfficiënten zijn betrokken geweest:

- Walter van Everdingen
- Paul van Leeuwen
- Hennie van der Veen
- Gabe Venema
- Dominique van Wonderen

Het project is uitgevoerd onder leiding van Gabe Venema

Alle genoemde medewerkers zijn werkzaam bij Wageningen Economic Research.

Wageningen Economic Research
Postbus 29703
2502 LS Den Haag
T 070 335 83 30
E communications.ssg@wur.nl
www.wur.nl/economic-research

Wageningen Economic Research
NOTA
2021-012

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 6.500 medewerkers (5.500 fte) en 12.500 studenten behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

To explore
the potential
of nature to
improve the
quality of life

Wageningen Economic Research
Postbus 29703
2502 LS Den Haag
T 070 335 83 30
E communications.ssg@wur.nl
www.wur.nl/economic-research

Rapport 2021-012

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 6.500 medewerkers (5.500 fte) en 12.500 studenten behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

